

Pandemiplan

Dokumenttyp	Dokumentägare	Beslutsinstans	Giltig till
Plan	Kanslienheten	Kommunfullmäktige	
Upprättad av	Fastställd/uppriättad	Reviderad av	Senast reviderad
Namn		Siv Bäckström	2020-12-07
Dokumentet gäller för Verksamheter som berörs av dokumentet			Diarinumner KS-20/00458

NORSJÖ
kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Pandemi.....	3
2.2 Mål och inriktning med pandemiplanen.....	3
2.3 Syfte med pandemiplanen	4
3. Planeringsförutsättningar inför en pandemi	7
3.1 Planera för en allvarlig pandemi	7
3.2 Samhällsprinciper - Lokalt Norsjö kommun.....	8
4. Ansvarsfördelning – Lokalt inklusive Länsstyrelsen.....	8
Bilaga 1: Förslag till checklistor för verksamheternas planering.....	11
Bilaga 2: Lagar och föreskrifter	13

1. Inledning

En pandemi är när en infektionssjukdom sprids över stora delar av världen och drabbar en stor andel av befolkningen i varje land. Ofta har det varit influensa, pest, kolera eller tyfus som orsakat pandemier, men även smittkoppor och tuberkulos. Kommunens handlingsplan vid en pandemi beskriver kommunövergripande åtgärder. Planen revideras löpande vid behov. Åtgärderna i planen träder i kraft när det finns misstanke om alternativt föreligger ett utbrott av en ny influensatyp eller infektionssjukdom som snabbt får spridning mellan människor och som ger upphov till en pandemi. Planen träder i kraft redan under förvarningsfasen, d.v.s. då en pandemi är bekräftad men ännu inte nått Sverige.

2. Pandemi

2.1 När kommer pandemin och hur allvarlig blir den?

Pandemier är infektionssjukdomar som får stor spridning och som kan orsakas både av bakterier (ex. pest, kolera eller tuberkulos) eller av olika virus (ex. influensavirus eller coronavirus). Influensapandemier har drabbat världen med oregelbundna intervaller åtminstone sedan 1500-talet. Det har varit minst 12 pandemier, men intervallerna går inte att förutsäga. Man vet inte när bara att det med all säkerhet kommer att utbryta en ny pandemi.

De tre pandemier som ägt rum under 1900-talet är Spanska Sjukan (1918-1919), Asiaten (1957-1958) och Hongkong-influensan (1968-1969). Under 2019 upptäcktes Covid-19 som snabbt utvecklades till en pandemi, och det är i skrivande stund inte klart hur långvarig den kommer att bli.

Dessa pandemier visar att de kan skilja sig åt avseende åldersgrupper och antalet insjuknande. Gemensamt är att de kom i vågor och att samhället och sjukvården utsattes för en stor belastning.

Det går inte heller att förutsäga spridningsmönstret, graden av smittsamhet eller hur många som kommer att drabbas eller att avlida. Det vi kan göra är att dra vissa slutsatser av tidigare pandemier.

2.2 Mål och inriktning med pandemiplanen

- Säkerställa samhällsviktig verksamhet
- Att kommunen ska kunna förebygga, organisera och utbilda personal för att möta den situation som uppstår vid en pandemi.
- Ha beredskap för att kunna vidta åtgärder som krävs för att minimera konsekvenserna för de drabbade.
- Upprätthålla en lägsta acceptabel försörjningsnivå för invånarna.
- Ha beredskap för att samverka med andra kommuner, myndigheter eller företag.

Olika strategier för att nå dessa mål är medicinska och icke-medicinska åtgärder samt kommunikationsinsatser.

Genom att försöka minska smittspridningen och fördröja pandemins förlopp, finns möjlighet att spridningskurvans topp förskjuts och planas ut. På detta sätt kan belastningen på sjukvården och samhället minska eftersom andelen sjuka vid ett givet tillfälle (kurvans topp) minskar, tiden för förberedelser ökar och vaccin hinner bli tillgängligt. En sådan effekt kan uppnås med hjälp av medicinska åtgärder (bland annat antiviral behandling och vaccinationer) och icke-medicinska åtgärder (bland annat social distansering).

2.3 Syfte med pandemiplanen

- Planen är framtagen för att utgöra underlag vid hanteringen av en pandemi och för de påfrestningar som uppkommer vid en pandemi utifrån följande aspekter:
 - risk för liv och hälsa
 - åtaganden enligt lagstiftning eller avtal
 - ekonomiska konsekvenser
 - miljömässiga konsekvenser
 - stor beroende hos andra viktiga aktörer eller hos allmänheten.
- Planen ska vara ett levande dokument som stöd till verksamheterna

6. Aktörer och ansvarsfördelning i Sverige

I Sverige är det Folkhälsomyndigheten som har ansvaret för att samordna beredskapen mot allvarliga hälsohot. Myndigheten är utsedd till nationell kontaktpunkt av regeringen och har en rapporteringskyldighet till WHO.

Andra aktörer som kommuner, regioner och myndigheter är i sin tur skyldiga att omedelbart kontakta Folkhälsomyndighetens tjänsteman i beredskap (TiB) när de får kännedom om en misstänkt eller konstaterad händelse som kan innebära ett internationellt hot mot människors hälsa. Denna underrättelseskyldighet medför inte någon förändring i respektive myndighets ansvar att hantera händelsen och vidta åtgärder.

I Sverige ansvarar flera myndigheter på nationell, regional och lokal nivå gemensamt för att förebygga och hantera spridningen av smittsamma sjukdomar. För att arbetet vid en pandemi ska fungera på ett effektivt sätt krävs en samverkan mellan alla aktörer på alla nivåer.

Samverkansarbetet kan bestå i att:

- samla in och dela information för att få en gemensam lägesbild
- diskutera riskbedömningar och åtgärder
- koordinera åtgärder
- samordna och kommunicera budskap.

Nedanstående tabell beskriver kortfattat aktörernas roller och ansvar inför och vid en pandemi.

Regeringen och Regeringskansliet

• Skapar förutsättningar för att säkerställa tillgång till vaccin, antiviraler.• Beslutar om infektionssjukdomen ska klassificeras som allmänfarlig sjukdom och därmed vara smittspåringspliktig/anmälningsskyldig.

- Beslutar om lagringsstrategi för antiviraler.

Folkhälsomyndigheten

- Samordnar smittskyddet på nationell nivå.
- Ger stöd till planeringen på regional och lokal nivå, där det operativa arbetet bedrivs. Tar fram föreskrifter, rekommendationer och vägledningar till hälso- och sjukvårdspersonal.
- Samordnar framtagandet av vaccinationsstrategi.
- Ansvarar för de nationella beredskapslagren av smittskyddsläkemedel.
- Samordnar kommunikationsinsatser för vaccination.
- Övervakar pandemins utveckling.

Socialstyrelsen

- Är nationell kunskapsmyndighet för hälso- och sjukvård och socialtjänst. Samordnar regionernas och kommunernas krisberedskap inom hälso- och sjukvård och socialtjänst inför allvarliga händelser.
- Utfärdar föreskrifter om ordination och praktisk hantering av läkemedel inom hälso- och sjukvården, inklusive vaccinationsverksamhet.
- Förser andra myndigheter med data för utvärdering av effekt och säkerhet av läkemedel genom exempelvis data från dödsorsaks-, patient- och läkemedelsregistret.

Läkemedelsverket

- Godkänner pandemivaccin.
- Tar fram rekommendationer för läkemedelsbehandling.
- Möjliggör licensförskrivning av pandemivaccin och andra nödvändiga läkemedel vid behov och ansvarar för frisläppning av pandemivaccin i Sverige. De flesta vacciner godkänns gemensamt inom EU och Läkemedelsverkets utredningsarbete sker oftast i samverkan med den europeiska läkemedelsmyndigheten EMA

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)

- Ansvarar för upphandling av vacciner
- Stödjer, vid behov, regioner och kommuner vid upphandlingar av transporter av vaccin.
- Stödjer regioner och kommuner vid samordningsbehov och upprättar kommunikationskanaler.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

- Stödjer nationell samordning mellan aktörer vid pandemi.
- Bevakar och bedömer konsekvenser av en pandemi för samhället och samhällsviktiga verksamheter.
- Stödjer centrala myndigheters, länsstyrelser, regioners och kommuners arbete med att identifiera samhällsviktiga verksamheter

Arbetsmiljöverket

- Ansvarar för föreskrifter för biologiskt agens och smittämnen i arbetsmiljön och har tillsynsansvar när det gäller mikrobiologiska arbetsmiljörisker.

Länsstyrelsen Västerbotten

- Har samordningsansvaret för den regionala krisberedskapen.
- Följer upp kommunernas beredskapsförmåga.
- Analyserar och sammanställer en regional lägesbild. Identifierar samhällsviktiga verksamheter inom sitt geografiska ansvarsområde.

Region Västerbotten /aktörer som bedriver hälso- och sjukvård

- Vårdar sjuka.
- Genomför vaccination.
- Ger förebyggande råd till allmänheten.
- Rapporterar beläggning, personalfrånvaro och IVA-vårdade för influensa.
- Utför diagnostik samt rapporterar fall.
- Ansvarar för inköp och distribution av läkemedel.
- Ansvarar för att ta emot och distribuera beredskapsläkemedel.
- Återrapporterar vaccinationer och förbrukning av antiviraler till Folkhälsomyndigheten.

Smittskyddsläkaren

- Samverkar med beredskapsansvariga inom regioner.
- Har ett samlat ansvar för smittskyddsarbetet inom sin region.
- Ska planera, organisera, leda och verka för ett effektivt, samordnat och likformigt smittskydd.
- Ansvarar för regional övervakning och återrapportering av epidemin till regioner, Folkhälsomyndigheten och andra berörda myndigheter.
- Planerar och fördelar vaccin och andra läkemedel.
- Tar fram pandemiplan.
- Deltar i förberedande arbete inför beslut om avrop av vaccin.
- Kommunicerar lokalt med såväl hälso- och sjukvården som invånarna

Norsjö kommun

- Är en samverkande länk mellan regionala och lokala aktörer.
- Genomför åtgärder för att öka förmågan att bedriva samhällsviktig verksamhet och hantera extraordinära händelser.
- Ger aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka.
- Ska vid en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings och samordningsfunktion (ISF), ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram samt verka för att information till allmänheten samordnas.

3. Planeringsförutsättningar inför en pandemi

3.1 Planera för en allvarlig pandemi

En pandemi definieras som Extraordinär händelse. Pandemin kommer att medföra flera problem och det är därför viktigt att samhällets olika aktörer förbereder sig för att möta de påfrestningar som kommer att uppstå. Särskilt viktigt är det för verksamheter som bedriver samhällsviktig verksamhet.

- En pandemi är en extraordinär händelse.
- Under en period av 6-8 veckor ska en frånvaro om minst 15 % av de anställda kunna hanteras.
- Pandemin når ofta sin kulmen under vecka två och tre, då en frånvaro på minst 50 % av de anställda ska kunna hanteras.
- Pandemin har flera vågor och den andra vågen kan tänkas komma tre till nio månader efter den första vågen. En viss ökning av andelen sjuka kan förekomma under en längre period av tre till fyra månader.
- Pandemier är inte som den årliga influensan begränsad till vintermånaderna utan kan komma vilken tid på året som helst.
- I planeringen måste man räkna med att de som blir sjuka är frånvarande minst fem arbetsdagar.
- Om arbetsplatser drabbas av personalbortfall, utsätts dessa verksamheter för mycket stor påfrestning.
- Fokus på samhällsviktiga verksamheter och kommunikation bör prioriteras.

3.2 Samhällsprinciper - Lokalt Norsjö kommun

En pandemi i Norsjö ska hanteras i enlighet med ansvars-, likhets- och närhetsprincipen.

- **Ansvarsprincipen:** Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha motsvarande ansvar under pandemin.
- **Likhetsprincipen:** Organisationen och lokalisering ska så långt som det är möjligt överensstämma med den ordinarie organisationen
- **Närhetsprincipen:** Den egna verksamheten, berörda och ansvariga ska så långt det vara möjligt kunna hantera en kris och vidta nödvändiga dagliga planeringsförändringar.

4. Ansvarsfördelning - Lokalt inklusive Länsstyrelsen.

Lokalt	Generellt Ansvar	Detaljansvar under pandemi.
Länsstyrelsen	Ansvarar bl.a. för: <ul style="list-style-type: none"> • Verka för en enhetlig inriktning av krishanteringsförberedelserna inom länet • Göra riskbedömningar och sårbarhetsanalyser • Samordna identifierandet av samhällsviktig verksamhet med underlag från kommuner, Regionen och smittskyddsläkaren samt sektoransvariga myndigheter 	<ul style="list-style-type: none"> • Samordna information till allmänhet och massmedia • Stöd till kommunerna i deras krishanteringsarbete • Hålla sig underrättad om pandemiutvecklingen, sammanställa och förmedla lägesinformation till berörda organisationer, inklusive regeringen och MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap)
Kommunerna	Inför extra ordinära händelser, som en pandemi ska kommunerna ansvara för: <ul style="list-style-type: none"> • Att ha god kunskap om risker och sårbarheter som kan påverka kommunens verksamhet och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerhetsställa verksamhet som alltid måste upprätthållas. • Skapa en samlad bild av risker och sårbarheter inom kommunen • Planera för hur risker och sårbarheter ska undanröjas eller minskas • Planera för konsekvenserna av en extraordinär händelse • Samordna identifiering av samhällsviktig verksamhet med underlag från verksamheterna i området. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verka för att samordna krishanteringsåtgärder • Så långt som möjligt genomföra sina verksamheter i normal omfattning • Ge invånarna och media tillräcklig och korrekt information om läget • Lämna lägesrapport till Länsstyrelsen • Säkerhetsställa att verksamhet som måste vidmakthållas trots påfrestningen.

Lokalt	Generellt Ansvar	Detaljansvar under pandemi.
Krisledningsnämnd och Krisledningsgrupp	<div style="text-align: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; width: fit-content; margin: 0 auto;">Krisledningsnämnd</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; width: fit-content; margin: 2px auto;">Kommunstyrelse</div> <div style="margin: 5px 0;"> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; width: 100%;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30%; text-align: center;"> Information Nära samarbete med kommunens informatör (information till media och allmänhet) Informationsgrupp bestående av administrativ personal i kommunhuset. </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 35%; text-align: center;"> Krisledningsgrupp Kommunchef Verksamhetschef Kommunal Utveckling Verksamhetschef Omsorg Verksamhetschef Utbildning Ekonomichef HR-chef Kanslichef (tillika beredskapssamordnare) Informatör Kommunstyrelsens ordf. Kommunstyrelsens vice ordf. </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30%; text-align: center;"> Adjungering Efter behov kan olika personer adjungeras, t.ex. - Räddningschef - IT kompetens - MAS, medicinskt ansvarig sköterska - Miljö- och byggchef m.fl. </div> </div> <p style="text-align: center; font-size: small;">Placering: I första hand kommunhuset, sammanträdesrummet Älgen, I andra hand räddningstjänstens lokal</p> <p>Möjlighet att genomföra möten digitalt för att begränsa andelen fysiska träffar och därmed också bidra till minskad smittspridning.</p> </div>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Beslut om samordning av kommunens insatser i linje med krisledningsnämndens beslut. <ul style="list-style-type: none"> ○ Det kommer att ställa stora krav på information och kommunikation till kommunmedborgare • Samverka i regionala nätverk som är relevanta för händelsen 	Se Norsjö Kommun Informationsplan vid ovanlig händelse, större olycka och svår påfrestning.
Räddningschef	<ul style="list-style-type: none"> • Övergripande ansvaret för den operativa räddningstjänsten. 	
Verksamhetschefer	<ul style="list-style-type: none"> • Övergripande ledning • Ingår i kommunens krisledningsgrupp • Bemanningen inom sitt område • Arbetsmiljöansvar 	
Verksamhetschefer / Enhetschefer / Personalledare	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvarar för ledning av sina verksamheter • Att pandemiplanen är känd • Att nödvändiga aktiviteter blir genomförda • Bemanningen inom sitt område • Arbetsmiljöansvar 	<ul style="list-style-type: none"> • Planering inför en pandemi inom sin verksamhet • Fördela och leda arbetet under en pandemi
Medicinskt Ansvarig Sköterska	<ul style="list-style-type: none"> • Anpassa hälso- och sjukvården på särskilda boendeformer till de förhållanden som råder under en pandemi • Ingår i kommunens krisledningsgrupp • Uppdaterande av Rutiner för hygien och smittskydd • Uppdaterande av rutiner för omhändertagande av avlidna • Samverka med Region Västerbotten inför och under pandemin. • Samverka med regionala nätverk som berör hälso- och sjukvård 	
Hälsoskyddsinspektör	<ul style="list-style-type: none"> • Fullfölja det kommunala miljö- och hälsoskyddsarbetet och livsmedelstillsynen. 	

Lokalt	Generellt Ansvar	Detaljansvar under pandemi.
	<ul style="list-style-type: none"> • Fullfölja arbete vid kommunernas miljökontor med information om miljö och hälsofrågor och se till att miljöbalkens lagar och bestämmelser följs. 	
All Personal	<ul style="list-style-type: none"> • Inom sitt yrkesansvar på arbetsplatsen arbeta efter de rutiner som är upprättade efter pandemiplanen samt nationella och regionala riktlinjer och direktiv. 	

Bilaga 1: Förslag till checklistor för verksamheternas planering

Checklista för pandemiplanering.

- Arbetsmiljöarbetet ska bedrivas i samverkan med skyddsombud och personal.
- Samverka med Länsstyrelsen och Region Västerbotten om vaccinationer och införskaffande av eventuell skyddsutrustning ex. andningsskydd.
- Fortlöpande undersöka förhållandena och bedöma riskerna för att personalen ska drabbas av pandemin.
- Bedöma de psykiska påfrestningar som kan drabba verksamheten.
- Utbildning, övning och information till personal.
- Arbeta efter de rutiner som finns på arbetsplatsen vid kontakter med anhöriga, ansvar för transporter, information och kontakt med sjukskrivna.
- Ta reda på vilka smittrisker som kommer att finnas på arbetsplatsen och ta reda på hur de kan minskas.
- Planera så att så få som möjligt blir utsatta för smittrisk.
- Undersöka vilket arbete som skulle kunna bedrivas på distans hemifrån, utarbeta rutiner för detta.
- Se till att personal har information var man vänder sig om de skulle få symptom på smitta.
- Uppmana personal att stanna hemma vid symptom och insjuknande.
- Diskutera och skriv avtal med bemanningsföretag och annan ej anställd personal.
- Diskutera med organisationer, andra verksamheter, frivilliga om samverkansformer
- Ha aktuella introduktionsprogram.
- Aktuella bemannings- och larmlistor
- Dokumentationsunderlag, blanketter, underlag för dagbok, stabsarbetsplan, rutiner för stabsgenomgångar.
- Riktlinjer för handledning av personal.
- Rutiner för hur eventuell omfördelning av personal kan förberedas (bl.a. identifiering av kompetenser, samtycke för hantering av uppgifter, fackliga förhandlingar)
- Rutiner för hur risk- och sårbarhetsanalyser kan genomföras vid händelse av en pandemi
- Rutiner för utvärdering

Lokaler och utrustning:

- Förbereda möjligheter till användandet av telefonkonferenser, /digitala möten för att minimera resande och minimera antal sammanträden
- Ta reda på vilken beredskap leverantörer har för störningar i leveranser av varor och tjänster som är nödvändiga i verksamheten.
- Bedöma om det behövs avtal med fler leverantörer.
- Se över aktuella förråd

Under pandemin:

- Undvik fysiska möten, använd digitala möten, telefon och e-post
- Om möjligt låt personalen arbeta hemifrån

- Om möjligt arbeta så avgränsat som möjligt, stäng dörrar mellan enheter
- Arbeta efter basala hygienrutiner och de riktlinjer och rutiner som pandemin leder fram till.
- Omfördela arbetsuppgifter vid behov
- Omfördela personal vid behov
- Flexibla arbetstider
- Förläng arbetstiden (enligt AML villkor)
- Utöka städrutiner, särskilt för offentliga miljöer
- Avskärma ytor som t.ex. reception med plexiglas för att skydda mot droppsmitta.

Bilaga 2: Lagar och föreskrifter

Den kommunala krisberedskapen har utöver ordinarie lagar och föreskrifter stöd i bl.a. följande:

- Kommunallagen (SFS 2017:725)
- Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778)
- Förordning om skydd mot olyckor (SFS 2003:789)
- Lagen om kommunerna och regioners åtgärder inför extra ordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006:554)
- Säkerhetskyddslag (SFS 2018:585)
- Säkerhetskyddförordning (SFS 2018:658)
- Rikspolisstyrelsens författningssamling
- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Arbetsmiljölagen AFS 2005:1, AFS 2020:2

Generellt är arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter gentemot invånarna lika omfattande vid alla typer av pandemier. Det innebär att arbetsgivaren har rätt att beordra in personal vid nödlägen och har en skyldighet att tillhandahålla en god arbetsmiljö.

I Allmänna bestämmelser AB, 6 § framgår att arbetstagare har en skyldighet att utföra arbete för arbetsgivarens räkning som sträcker sig bortom den fastlagda arbetstiden. Arbetstagaren har i och med denna skyldighet att bland annat vikariera för annan arbetstagare under en begränsad tid, arbeta övertid och mertid, samt att fullfölja jour och beredskap.

Vidare finns det möjlighet för arbetsgivaren att utkräva nödfallsövertid.

Smittskyddslagen (2004:168)

Samhällets smittskydd skall tillgodose befolkningens behov av skydd mot spridning av smittsamma sjukdomar.

Var och en skall genom uppmärksamhet och rimliga försiktighetsåtgärder medverka till att förhindra spridning av smittsamma sjukdomar.

Regeringen kan med stöd av 9 kap.2 § besluta att bestämmelserna om allmänfarliga sjukdomar eller samhällsfarliga sjukdomar skall tillämpas på influensapandemin. Det medför att vissa extraordinära smittskyddsåtgärder kan bli aktuella.